

הכונס צאן לדיר

בט"ד.

דף נח ע"ב. דף מס' 1.

קראו את הקטעים מהמשנה והגמרא, וענו על השאלות/השלימו את הטבלה:

להרחבה בנושא רעיית צאן סרקו את הסרטון:

המקרה במשנה	האם חייב לשלם? ואם כן, מי?	מדוע?
א. הכונס צאן לדיר - ויצאה והזיקה	אם נעל כראוי - פטור לא נעל כראוי - חייב	מכיוון שעשה את המוטל עליו מבחינת השמירה לא שמר על הצאן כראוי
ב. נפרצה בלילה		
ג. פרצוה ליסטים [גנבים]		
ד. הוציאוה ליסטים		
ה. הניח את הבהמה בשמש		
ו. מסר את המפתח לחרש, שוטה או קטן		
ז. מסר את המפתח לרועה צאן אחר		

נעל כראוי ושלל כראוי בפני הבהמה *

גמרא : ת"ר איזהו כראוי ואיזהו שלא כראוי? דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה זהו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה - זהו שלא כראוי'

1. מה נקראת שמירה כראוי לפי הברייתא?

2. מה הדין אם הוא נעל בדלת זו?

3. מה נקראת שמירה שלא כראוי לפי הברייתא?

4. מה הדין אם הוא נעל בדלת זו?

5. במהלך הסוגיות שלנו נדבר על 3 רמות שונות של שמירה:

א. שמירה מעולה - קשירה טובה מאוד של הבהמה, בשרשרת של ברזל, או דלת חזקה מאוד שרוח שאינה מצויה, לא תעיף אותה.

ב. שמירה פחותה - אדם שומר על בהמתו באופן שמגן מפני רוח מצויה

ג. שמירה גרועה - שמירה שלא מגנה אפילו מפני רוח מצויה

המשנה בדף מ"ה עמוד ב', מסבירה את השיטות השונות:

הכס	מירה פחותה		מירה מעולה	
	שור תם	שור מועד	שור תם	שור מועד
רבי מאיר	חייב	חייב	פטור	פטור
רבי יהודה	חייב	פטור	פטור	פטור
רבי אליעזר	חייב	חייב	פטור	חייב

א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד [=שור מועד] דסגי ליה בשמירה פחותה? ר' יהודה היא'

6. הסבר את שאלת ר' מני בר פטיש?

7. מהי התשובה לשאלתו של ר' מני?

דתנן: קשרו בעליו במוסירה [=מושכה] ונעל לפניו כראוי, ויצא והזיק, אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר' מאיר

ר' יהודה אומר: תם - חייב, מועד - פטור, שנאמר [לגבי שור מועד] "ולא ישמרנו בעליו" ושמור הוא זה!

ר' אליעזר אומר: אין לו שמירה אלא סכין' [=כלומר אם אדם רוצה להיות פטור על נזק השור, עליו לשחוט את השור שלו.

הגמרא הביאה משנה שבה מופיע דעתו של ר"י בנושא של שור מועד:

8. הסבר את המקרה במשנה?

9. מה דעתו של ר"מ במקרה זה, ומדוע?

10. מה דעתו של ר"י במקרה זה?

11. ר' יהודה סובר מהפסוק בספר שמות ששור תם צריך שמירה מעולה, ואילו שור מועד לא.

א. נסה להקשות על דברי ר' יהודה. מה לא הגיוני

בשיטתו?!

ב. מה לדעתך יכול להיות התירוץ לקושיה?

ג. חכם בשם המאירי [חי לפני כשבע מאות וחמישים שנה בפרובנס אשר בצרפת] כותב בפירושו על המשנה: הואיל ויש קול- אף הבריות ראויות להישמר ממנו. טוען המאירי, כי שור מועד "ידוע ומוכר לכול" ולכן כולם נשמרים ונזהרים ממנו. אי לכך, פוסק רבי יהודה, שאפילו אם שמרו שמירה פחותה, אין בעליו מתחייב אם הזיק, כיוון שהחיוב והזהירות משור זה, מוטלת גם על הציבור הרחב, ואם לא נזהרו מספיק, אין בעליו מתחייב בהיזקו.

ד. מהו המסר הנלמד, לדעתכם, מדברי המאירי?

מהו המסר?

אם ידועה סכנה מכיוון מסוים, על כולם מוטלת חובה "לפקוח עיניים" ולא להתעלם. חובה זו קיימת מפני שוורים מועדים ומסוכנים, אך ניתן להרחיבה לכל הסכנות האורבות לאנשים מכל כיוון שהוא. אם מרגישים שיש סכנה לילד מסוים, כאשר הוא מתחיל להתחבר ל"חברות לא טובות", מוטלת על ההורים והמחנכים חובה כפולה ומכופלת, לשמור, לשים עין, "לתת כתף", שחס וחלילה הילד לא ידרדר מטה אל הסכנות האורבות לו.

'אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן'

כיצד הגמרא דוחה את טענת ר' מגי שהמשנה שלנו=רבי יהודה?

באורי מילים

מיהו התנא	מאן תנא
מספיק	סגי
לו	ליה
אפילו תאמר	אפילו תימא
שונה	שאני

בדף הקודם ראינו שהמשנה שלנו יכולה להסתדר גם כשיטת ר' יהודה, וגם כשיטת ר' מאיר. כעת, הגמרא תסביר מהו המקור לכך שהמשנה יכולה להסתדר גם כר' מאיר. 'דאמר ר' אלעזר, ואמרי לה במתניתא תנא: ארבעה דברים התורה מיעטה בשמירתן ואלו הן

א. בור

ב. ואש

ג. שן

ד. רגל

1. הסבר את כוונת המשפט: "התורה מיעטה בשמירתן"

'בור דכתיב: כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו. הא כסהו פטור' רש"י מפרש: "הא כיסהו" הרי שאם כיסה את הבור, אפילו פורתא [מעט] יהיה פטור. ולא בעי [צריך] עד זטאים ליה עפרא [ולא צריך לאטום אותו לגמרי בעפר].

2. כיצד לומדת הגמרא שבנוק של בור מספיק שמירה פחותה כדי להיות פטור? העזר גם בדברי רש"י.

אש דכתיב שלם ישלם המבעיר את הבערה, עד דעביד [שיעשה] כעין מבעיר. [כלומר עד שפשע בשמירת האש]

3. כיצד לומדת הגמרא שבנוק של אש מספיק שמירה פחותה כדי להיות פטור? חפש מה מיותר בפסוק.

שן, דכתיב: "ובער בשדה אחר"¹ "עד דעביד כעין ובער"

4. כיצד לומדת הגמרא שבנוק של שן מספיק שמירה פחותה כדי להיות פטור? העזר ברש"י, ד"ה: "כעין ובער"

'רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח'

5. כיצד לומדת הגמרא שבנוק של רגל מספיק שמירה פחותה כדי להיות פטור?

¹ הפסוק המלא הוא: כי יבער איש שדה או כרם, ושלח את בעירה ובער בשדה אחר, מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם. הגמרא תסביר ש"ושלח" הכוונה רגל, ו"בער" זה שן

6. מנין אנו יודעים שהמילים "ושלח" ו"בער" מתייחסות לנזקי שן ורגל?

כעת הגמרא מנסה להסביר:

ותניא: "ושלח" - זה הרגל

וכן הוא אומר: "משלחי הרגל השור והחמור"

ו"בער" - זה השן.

וכן הוא אומר: "כאשר יבעל הגלל עד תמו".

א. מהו המקור לכך שהמילה "ושלח" מלמדת שזה רגל? באיזה ספר מופיע פסוק זה?

ב. עיינו בפירוש רד"ק למילים: "הגלל". מה הוא גלל?

כאשר יבער הגלל עד תמו -

אמרו רבותינו ז"ל:

גלל זה השן, רוצה לומר כמו שמבער השן המאכל עד תומו ונקרא השן גלל, לפי שדומה לאבן שיש הנקרא גלל

כמו שאמר נדבכין די אבן גלל.

7. הגמרא משלימה את דבריה שמשנתנו מתאימה גם לשיטת ר' מאיר:

"טעמא דעביד כעין "ושלח ובער" - השלם:

כלומר החיוב בנזקי _____ ו _____ הוא רק כאשר האדם _____ ולא _____ כלל את הבהמה. אלא נהג כמשלח
וכמבער.

"הא לא עביד, לא" -

אבל אם לא נהג בדרך זו, אלא _____ אפילו שמירה _____ אינו חייב בנזקי _____ ו _____.

לכן ניתן לומר שהמשנה שלנו מתאימה לשיטת _____ שאומר שמספיק גם שמירה _____ לנזקי שן ורגל.

בנק מילים: פחותה, ר' מאיר, שן ורגל, שמר, פשע

8. הגמרא מסיימת בחיזוק מדברי רבה:

מתניתין נמי דיקא - כלומר המשנה מדייקת כך:

"דקתני" - צאן . מכדי בשור קא עסקינן ואתי[הרי כל הפרקים הקודמים במסכת, עסקו בשור]

וניתני שור[היה ראוי שגם המשנה הזו תעסוק בשור] מאי שנא דקתני צאן?![למה כאן שינתה המשנה ועברה לדבר על צאן?]

א. מדוע לדעתכם המשנה שלנו עברה לדבר על צאן? _____

הגמרא מסיימת עם 2 שאלות "רטוריות": [אם אינך יודע מה זו שאלה רטורית, עיין באתר "מילוג"]

א. לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן? - האם הסיבה שלא כתוב צאן בגלל שהמשנה שלנו עוסקת בדברים

שהתורה מיעטה בשמירתן?! מובן שכן!

ב. לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה, שן ורגל הוא דכתיב ביה? - האם אין זה בגלל שלגבי צאן לא מוזכר

נזק של קרן בתורה, אלא רק שן ורגל?

מסקנה: וקא משמע לן דשן ורגל דמועדין הוא - שמע מינה.

כלומר, אכן נלמד מהמשנה, שרק בשן ורגל מספיק שמירה פחותה, משום שבנוקים אלו כל בעלי החיים מועדים.

פינת הבדיחה: אביי ורבא נסעו באוטו. אביי שם גז ממש מהר, והגביר מהירות.

רבא אמר לו: אביי, מאי קמש? ענה לו רבא: קמש מלן!!!

שאלה למתקדמים, מתוך שול"ת חשוקי חמד:

למביאים תשובה מנומקת 3 נק' בונס במבחן הקרוב:

דף נה ע"ב

9טור מדיני אדט

חשמלאי התקין נורה בחדר המדרגות ודלקה כל הזמן

שאלה ועד הבית הזמין חשמלאי, שיתקין לחצן בחדר המדרגות, במקום הלחצן שהתקלקל. החשמלאי קנה והתקין לחצן חדש, וכשלחצו עליו, לא כבה כעבור דקה, אלא המשיך לדלוק כל הלילה. למחרת כאשר הודיעו לו שהלחצן מקולקל, וביקשוהו שיבוא לתקנו, השיב: מיד אבוא. אך למעשה הגיע רק לאחר כמה ימים, ובינתיים דלקו עשר נורות יומם ולילה. ועד הבית דורש מהחשמלאי תשלום עבור ימים אלו של בזבוז חשמל. האם החשמלאי צריך לשלם להם כדרישתם?